

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 130/17

Λουξεμβούργο, 5 Δεκεμβρίου 2017

Απόφαση στην υπόθεση C-42/17
M.A.S. και M.B.

Η υποχρέωση προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να συμβαδίζει με την τήρηση της αρχής «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο»

Κατά συνέπεια, οι Ιταλοί δικαστές δεν υποχρεούνται, στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών με αντικείμενο σοβαρά εγκλήματα σχετικά με τον ΦΠΑ, να αφήνουν ανεφάρμοστους του εθνικούς κανόνες περί παραγραφής (βάσει της απόφασης Taricco) εάν η μη εφαρμογή τους προσκρούει στην εν λόγω αρχή

Το Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) και το Corte d'appello di Milano (εφετείο Μιλάνου, Ιταλία) καλούνται να αποφανθούν επί ποινικών διώξεων κατά του M.B και του M.A.S., αντιστοίχως, οι οποίοι κατηγορούνται για σοβαρά εγκλήματα σχετικά με τον ΦΠΑ¹, τα οποία θα κινδύνευαν να μείνουν ατιμώρητα σε περίπτωση που θα έπρεπε να εφαρμοστούν οι κανόνες του ιταλικού ποινικού κώδικα περί παραγραφής. Αντιθέτως, οι διώξεις αυτές θα μπορούσαν να καταλήξουν σε καταδίκη σε περίπτωση μη εφαρμογής της προβλεπόμενης από τους κανόνες αυτούς προθεσμίας παραγραφής βάσει των αρχών που διατύπωσε το Δικαστήριο με την απόφαση Taricco², η οποία εκδόθηκε μετά τη διάπραξη των εγκλημάτων. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να καταπολεμούν την απάτη ή οιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και να προσφέρουν αποτελεσματική προστασία των εν λόγω συμφερόντων.

Ειδικότερα, με την απόφαση Taricco, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο ιταλικός νόμος περί παραγραφής των εγκλημάτων σχετικά με τον ΦΠΑ είναι δυνατόν να προσκρούει στο άρθρο 325 ΣΛΕΕ, σε περίπτωση που αποκλείει την επιβολή κυρώσεων αποτελεσματικού και αποτρεπτικού χαρακτήρα σε μεγάλο αριθμό περιπτώσεων σοβαρής απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή προβλέπει μεγαλύτερες προθεσμίες παραγραφής για τις περιπτώσεις απάτης σε βάρος των εθνικών οικονομικών συμφερόντων σε σχέση με τις περιπτώσεις απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 325 ΣΛΕΕ, αφήνοντας, εν ανάγκη, ανεφάρμοστους τους κανόνες περί παραγραφής.

Το Ακυρωτικό Δικαστήριο και το εφετείο Μιλάνου εκτίμησαν, εντούτοις, ότι οι αρχές που απορρέουν από την απόφαση Taricco θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε παραβίαση της αρχής «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο», που κατοχυρώνεται με το ιταλικό Σύνταγμα. Τα δύο αυτά δικαστήρια απευθύνθηκαν, κατά συνέπεια, στο Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία).

Το Συνταγματικό Δικαστήριο διατύπωσε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον η απορρέουσα από την απόφαση Taricco λύση είναι συμβατή με τις υπέρτατες αρχές της ιταλικής συνταγματικής τάξης και τον σεβασμό των αναπαλλοτρίωτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, κατά το δικαστήριο αυτό, υπάρχει κίνδυνος η εν λόγω λύση να παραβιάζει την αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο», η οποία επιτάσσει, μεταξύ άλλων, να ορίζονται οι ποινικές διατάξεις με σαφήνεια και

¹ Δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός της Ένωσης χρηματοδοτείται, μεταξύ άλλων, από τον ΦΠΑ, υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ των περιπτώσεων απάτης σχετικά με τον ΦΠΑ και των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

² Απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2015 στην υπόθεση [C-105/14](#), Ivo Taricco κ.λπ. (βλ. ΑΤ αριθ. [95/15](#)).

να μην έχουν αναδρομική ισχύ. Κατά συνέπεια, το Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάσισε να ζητήσει από το Δικαστήριο να διευκρινίσει την έννοια που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 325 ΣΛΕΕ, υπό το πρίσμα της απόφασης Taricco.

Με τη σημερινή απόφασή του, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο ταχείας διαδικασίας³, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 325 ΣΛΕΕ επιβάλλει στα κράτη μέλη υποχρεώσεις προς επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος μη υποκειμένες σε οποιαδήποτε αίρεση όσον αφορά την εφαρμογή τους. Κατά συνέπεια, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, μεταξύ άλλων εφαρμόζοντας τις αρχές που διατυπώνονται με την απόφαση Taricco. Επιπλέον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι εναπόκειται, καταρχάς, στον εθνικό νομοθέτη να προβλέψει κανόνες περί παραγραφής παρέχοντας τη δυνατότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 325 ΣΛΕΕ.

Εντούτοις, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, κατά το Συνταγματικό Δικαστήριο, δυνάμει του ιταλικού δικαίου, η παραγραφή υπάγεται στο ουσιαστικό δίκαιο και, συνεπώς, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο». Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, αφενός, τις απαιτήσεις προβλεψιμότητας, σαφήνειας και μη αναδρομικότητας του ποινικού νόμου που απορρέουν από την αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο», η οποία καθιερώνεται με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και, αφετέρου, **το γεγονός ότι η αρχή αυτή κατέχει σημαντική θέση τόσο στα κράτη μέλη όσο και στην έννομη τάξη της Ένωσης. Κατά συνέπεια, η υποχρέωση διασφάλισης αποτελεσματικής είσπραξης των ιδίων πόρων της Ένωσης, η οποία απορρέει από το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, δεν μπορεί να αντιστρατεύεται την αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο».**

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, όταν **εθνικό δικαστήριο θεωρεί**, στο πλαίσιο διαδικασιών που αφορούν πρόσωπα που κατηγορούνται ότι διέπραξαν εγκλήματα σχετικά με τον ΦΠΑ, **ότι η υποχρέωση εφαρμογής των αρχών που διατυπώνονται με την απόφαση αυτή προσκρούει στην αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο», δεν θα υποχρεούται να συμμορφωθεί προς την υποχρέωση αυτή**, ακόμη και αν η τήρησή της θα επέτρεπε να αποφευχθεί κατάσταση εσωτερικού δικαίου μη συνάδουσα προς το δίκαιο της Ένωσης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106

³ Η ταχεία διαδικασία προβλέπεται στο άρθρο 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.